

3.4. Del casal de Barcelona a la dinastia Trastàmara

La divisió després de Jaume I

El 21 de juliol de 1276 el rei, molt malalt, va cedir els seus regnes als seus fills Pere i Jaume.

Pere esdevingué rei d'Aragó, Catalunya i València.

Jaume (Jaume II de Mallorca) seria rei de Mallorca, Eivissa, Formentera, els comtats del Rosselló i la Cerdanya, la senyoria de Montpeller i la baronia d'Omelàs. Creació del regne privatiu de Mallorca.

El rei s'ordenà monjo, marxà en pelegrinatge cap a Santa Maria de Poblet i morí el dia 27 de camí.

Desavinences: Jaume de Mallorca dona suport a una revolta entre els germans dels comtes de Pallars i Foix contra Pere el Gran. 1280, victòria de Pere i jurament de fidelitat i vassallatge dels futurs reis de Mallorca.

a) De Jaume I a Alfons el Benigne

La qüestió siciliana:

Alçament contra els angevins el 30 de març de 1282. Pere desembarca a Trapani cinc mesos més tard, l'oligarquia dirigent el jura com a monarca i el rei expulsa la flota angevina de Sicília.

- Herència de drets Hohenstaufen (matrimoni amb Constança)
- Legitimació mitjançant la crida popular
- Cort del monarca repleta de dissidents Hohenstaufen i sicilians

Resposta francesa:

Aliança entre Carles d'Anjou (antic rei de Sicília), el papa Martí IV (francès) i el monarca Felip III, rei de França contra Pere el Gran.

- Martí IV es creia enganyat per Pere el Gran per la croada de Tunis
 - ➔ Excomunicació a Pere el Gran i exempció de fidelitat vassallàtica
 - ➔ Concessió de la Corona d'Aragó al fill del rei Felip III
 - ➔ Combat singular a Bordeus negativa de Pere el Gran 1-6-1283

a) De Jaume I a Alfons el Benigne

El rei buscarà finançament per a l'empresa quan veu que haurà d'enfrontar-se no només a Carles d'Anjou sinó també al rei de França.

Convocatòries de Corts en 1283 a Tarassona, València i a Barcelona. Demanda de les Corts aragoneses d'instaurar el Fur d'Aragó al regne de València. No concedides les demandes aragoneses (concedeix *Privilegium Magnum* en les Corts valencianes).

Revolta i insatisfacció. No es respecta la legalitat, el rei no ha pactat la guerra i exigia impostos il·legals. → S'Inicia la Unió aragonesa.

En aquesta demanaren al monarca la confirmació de tots els seus privilegis i supressió de contrafurs. → Presa d'Albarrasí i altres nuclis dissidents.

Guerra naval a Sicília i Sardenya. → Roger de Llúria capturà Carles d'Anjou el jove. El 1284 el Consell Reial de França força el rei Felip III a cedir la Corona d'Aragó per al seu segon fill, Carles. La guerra era inevitable i prenia el caràcter de croada per al bàndol francès, que a més tenia el suport econòmic del Papa.

a) De Jaume I a Alfons el Benigne

S'ataca Catalunya. La primavera de 1285 Felip III entra a la Catalunya nord amb 8.000 soldats:

- Els aragonesos no van en ajuda dels catalans.
- Jaume de Mallorca pren costat per l'aliança francopapal.
- L'única possibilitat era prendre una actitud defensiva a l'Empordà i defensar-lo.

Girona està en setge cinc mesos (cau el 7 de setembre de 1285). Carles d'Anjou ataca amb la flota la costa catalana. En aquests cinc mesos Roger de Llúria aconsegueix portar la flota de Sicília i derrotar-lo en la batalla de Roses el 4 de setembre 1285. La caiguda de Girona no implica res.

Els francesos fugen cap a Perpinyà però el rei Felip III mor el dia 5 de novembre. SUPOSA LA VICTÒRIA DE LA CORONA D'ARAGÓ, però la pau arribarà més tard el 1295. Pere el Gran moriria el dia 11 de novembre de 1285.

a) De Jaume I a Alfons el Benigne

Arribada al tron de la Corona d'Aragó del fill de Pere el Gran, Alfons el Franc (1285-1291). CONSEQÜÈNCIES, CONFLICTE AMB JAUME DE MALLORCA:

- Conquesta de Mallorca i Eivissa a Jaume de Mallorca.
- Menorca als almohades (del 5 al 21 de gener de 1287). La campanya es va portar a terme a través del setge de Maó, que va caure ràpidament. El rei almohade es va refugiar al centre de l'illa, per a dificultar l'accés de les tropes feudals iniciat a final de 1286), però va arribar a un pacte amb el monarca per al seu exili i la cort més propera. La resta de la població és esclavitzada, assassinada i subhastada públicament.

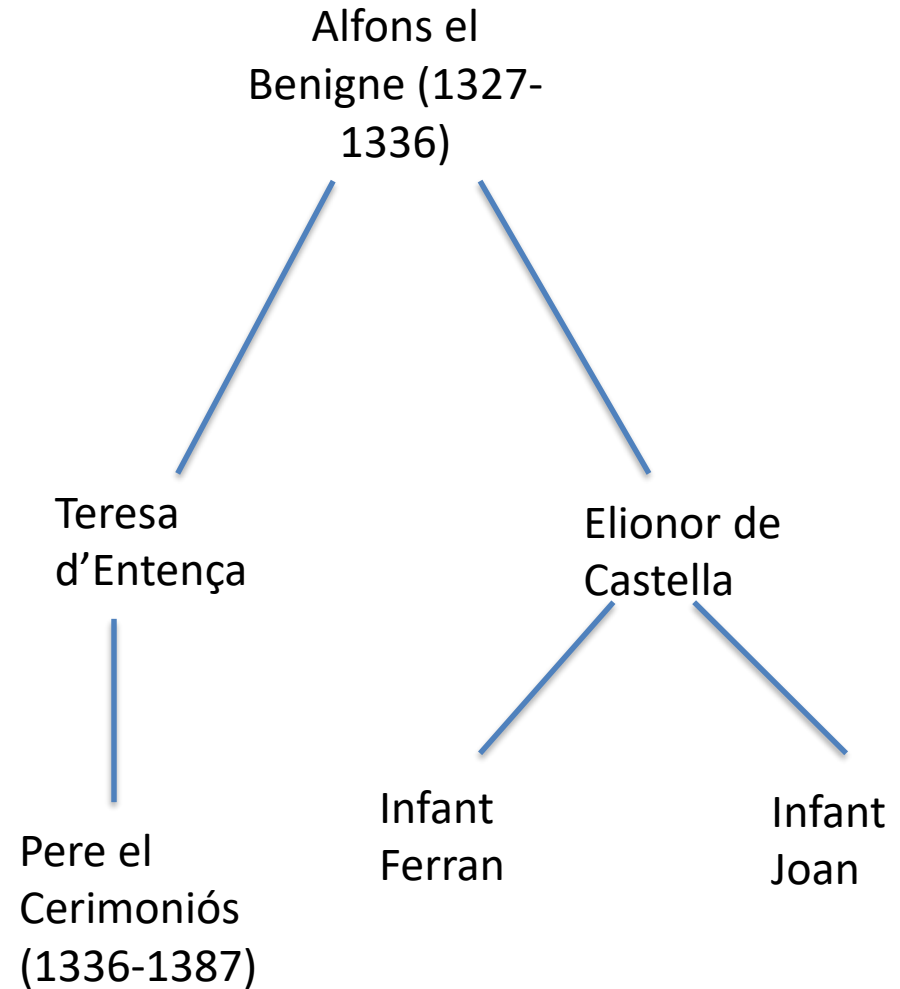
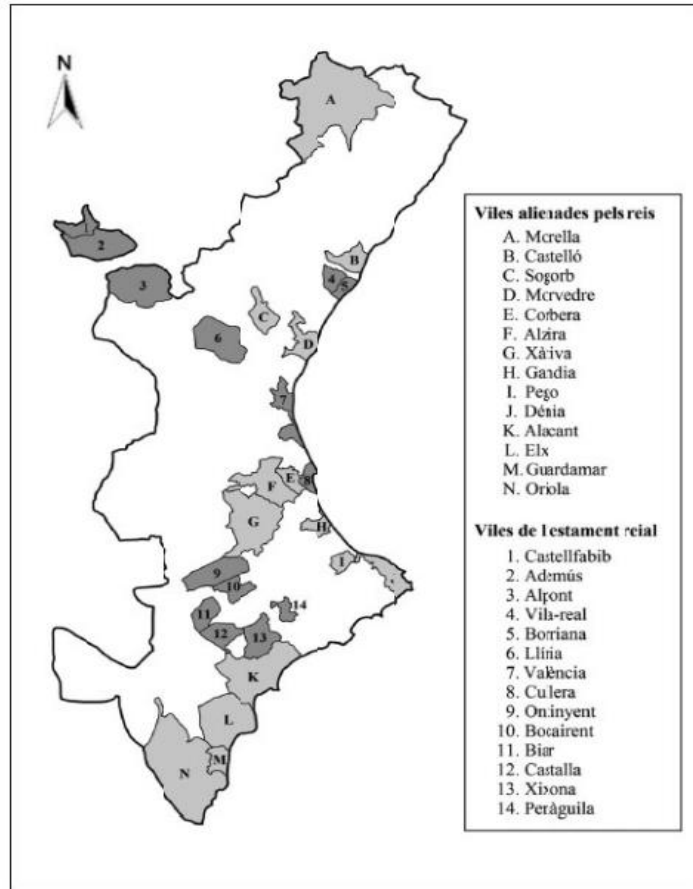
Pau d'Anagni 1295 (amb Jaume II). Condicions:

- La Corona d'Aragó cedeix Sicília al Papat (Sardenya i Còrsega) i 12.000 lliures torneses.
- Reintegració conquestes Alfons el Franc en el regne privatiu de Mallorca.
- França renunciava al seu dret sobre la Corona d'Aragó.
- Matrimoni entre Jaume II i Blanca d'Anjou, filla de Carles d'Anjou.

- “Senyor –dixeren ells–, nós om de la terra òrfena de Sicília, desemparada de Déu, e de Senyor e de tota bona re terrenal [...]. Senyor ós venim a la santa reial majestad vostra de part d’aquell orfe poble a clamar mercè a vós” (Ramon Muntaner, 1979: 90)
- “Ben sabets que el regne és de la dona Regina, muller mia, e de mos fills, e aquest rei Carles tenia’l a gran tort. E pus així és esdevengut que l’apostoli no em vol fer nengun secors perquè jo romangués ací per conquistar la terra de Frèquia, és, mon cor que jo baja pendre lo regne de Sicília, pues ells lo’m reten” (Bernat Desclot, 2008: 182).

- “con així com Déus delliurà lo poble d’Irrael de les mans e de poder de Faraon, així, senyor, pots tu delliurar aquell regne de la man de la pus cruel gent qui e’l món si, que e’l món tan cruel gent no ha, Ila on han poder, com són franceses” (Ramon Muntaner, 1979: 91); “[...] així com tramès Moisès al poble d’Isrrael e li donà la verga que fa... lo senyor rei d’Aragó delliurarà així mateis lo poble de Sicília” (Ramon Muntaner, 1979: 95)

b) El regnat d'Alfons el Benigne: entre la realitat històrica i el mite historiogràfic

b) El regnat d'Alfons el Benigne: entre la realitat històrica i el mite historiogràfic

b) El regnat d'Alfons el Benigne: entre la realitat històrica i el mite historiogràfic

- Ah, reina! Açò volíets vós oir?

E ella, tota irada, plorant, dix:

- *Senyor, esto non consentría el rey don Alfonso de Castella, hermano nuestro, que ell no los degollase a todos.*

E lo senyor rei respòs:

- Reina, reina, el nostre poble és franc, e no és així subjugat com és lo poble de Castella, car ells tenen a nós com a senyor, e nós a ells com a bons vassalls e companyons.

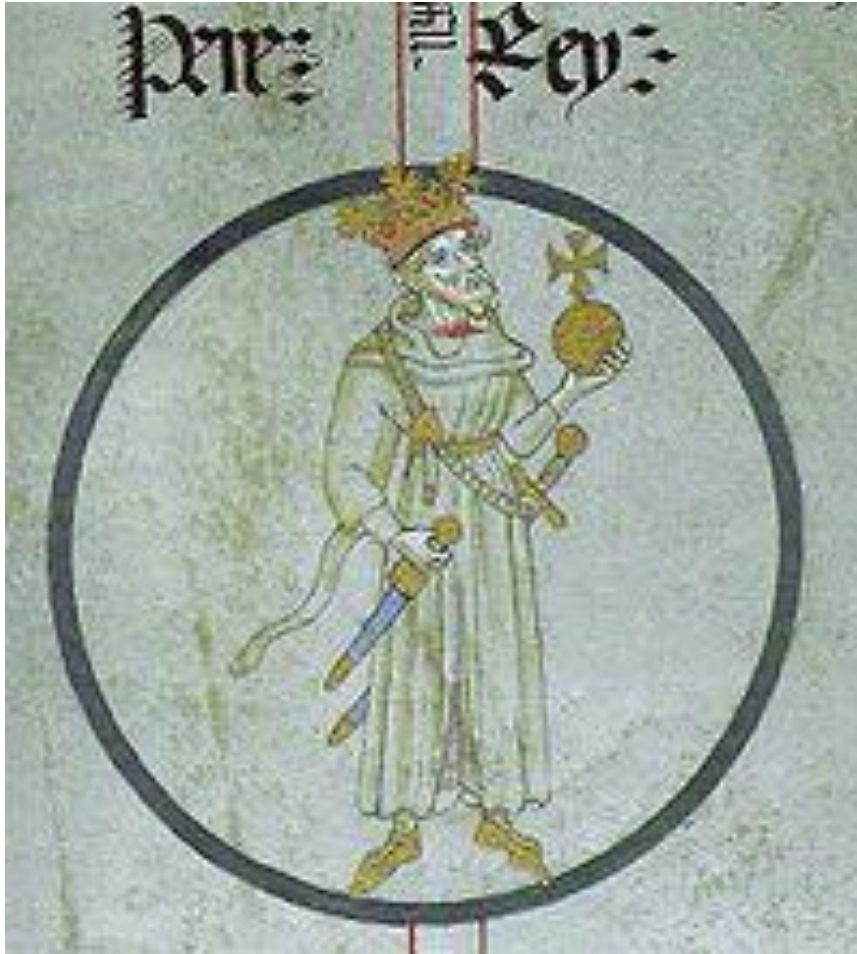

1333?

Crònica de Pere el Cerimoniós

c) El regnat de Pere el Cerimoniós: la guerra constant

- La reintegració de Mallorca 1343
- La Guerra de la Unió (1347-1348)
- La Guerra contra Gènova (1351-1354)
- La Guerra contra Castella o dels “Dos Peres” (1356-1375)

La guerra de la Unió en la crònica del rei Pere

E pregam-lo que, en cas que el dret fes per nostra filla, que ell, així com aquell qui era pus principal e pus notable après nós en lo regne, volgués jurar e consentir en ella primogenitura, e ell ho acceptà. E après, ell per ço no estec de continuar en les dites males induccions, per què, nós volent açò esquivar e veents que, si ell romania procurador nostre general, poria a nós ésser perillós per lo mal enteniment que ell havia concebut e mostrava contra nós, fem-lo'ns venir, e diguem-li que nós no volíem que usàs de la procuració, ans volíem que es partís de València, ne entràs en algun lloc nostre notable, així com Barcelona, Lleida, València, Saragossa, per ço que semblants coses no pogués continuar. E ell, llavors, pres comiat de nós, e atorga'ns que se n'aniria a Balaguer, la qual cosa no féu, ans se n'anà a Saragossa per continuar son mal propòsit.

- *Arribà per lo pont del Temple (l'actual pont de Serrans) ab gran colp de gents, ço és, ben CCCC (quatre-cents) hòmens ballant ab trompes e tabals; y vengueren al real e pujaren dessús, e a la final que Nós e la reyna haguem a ballar. E un barber apellat Gonçalbo, qui·s fahia dels dessús dits, més-se en mig de la reyna y de Nós, e cantà una cansó qui deya "Mal aja qui se'n hirà encara ni encara".*
- *E nós llavors no hi responguem. (...)*
- *Vós nos digués l'altre jorn com vingués ballar al nostre real, tal cançó...A la qual cançó lavors no us volguem respondre. Mas ara responem-vos: "E qui no us rossegarà, susara e susara...?"*

La guerra de Castella o dels Dos Peres

Cronologia: 1356-1366, amb seqüeles fins al 1375.

Derivacions internacionals en el context de la guerra dels Cent Anys.

Causes:

- Las reivindicacions mútues sobre el regne de Múrcia.
- El conflicte familiar: el Cerimoniós i els seus germanastres.
- La pugna pel control de la Mediterrània occidental amb Gènova.
- L'escissió de les ordes militars de Sant Jaume i Calatrava.
- El regne d'Aragó defensa els seus interessos ramaders; el de València, la integritat territorial, i Catalunya i Mallorca, el comerç marítim.

Pautes de la guerra:

En el terreny militar la posició de la monarquia aragonesa serà defensiva: iniciativa castellana i reacció aragonesa.

Però l'acció diplomàtica no s'aturarà en cap moment i aconseguirà l'arribada a acords i treves.

La guerra de Castella o dels Dos Peres

- L'aliança amb Enric de Trastàmara, a canvi del reconeixement sobre el regne de Múrcia, i l'aliança de Pere el Cruel amb els infants d'Aragó Ferran i Joan: una doble guerra civil. El joc de les Corts.

- S'arriba a una primera treva: setembre de 1356.

Acció diplomàtica: l'infant Ferran es reconcilia amb el Cerimoniós a canvi de ser anomenat Governador General sabent que hauria de renunciar al càrrec a la majoria d'edat de l'infant Joan (fill de Pere el Cerimoniós i Elionor de Sicília).

Juny de 1358: Pere el Cruel executa l'infant Joan (fill d'Alfons el Benigne i Elionor de Castella) i la seua mare, la reina vídua Elionor: s'inicia la segona fase de la guerra:

- La guerra arriba fins a les costes catalanes (atac a Barcelona i Eivissa) i els atacs castellans se centren en el sud valencià i en la frontera amb Aragó.

- Maig de 1361: treva de Deza-Terrer:

- Totes las conquestes són anul·lades.

- El Cerimoniós ha de renunciar a l'ajuda dels germanastres de Pere el Cruel (Enric de Trastàmara i Don Tello).

La guerra de Castella o dels Dos Peres

Juny de 1362: tercera fase. Presa de Tarassona, Terol, Xèrica, Morella i Sogorb. Primer setge de València. Resposta del Cerimoniós gràcies a les 270.000 lliures votades per les Corts catalanes.

Juliol de 1362: tractat de Morvedre, absolutament perjudicial per a la Corona d'Aragó.

Pere el Cruel

Final de 1363: noves hostilitats castellanes, el sud valencià quedà devastat fins a Morvedre.

Març-abril de 1364: segon setge de València.

Comença 1365. Contraofensiva del Cerimoniós, recuperació de Morvedre.

Desembre de 1366: arribada de les "Companyies Blanques" de Bertrand du Guesclin.

Mort de Pere el Cruel a Montiel (23-III-1369), a mans d'Enric de Trastàmara, qui es corona rei de Castella i inicia una nova dinastia.

La guerra de Castella o dels Dos Peres

- Enric de Trastàmara es desdiu dels acords de Binèfar (octubre de 1363), pels quals cedia a la Corona d'Aragó el regne de Múrcia, Conca i altres places frontereres: es reanimen les hostilitats.

Enric II

Tractats d'Almazán (abril de 1374) i **Lleida** (maig de 1375):

- Fronteres de Torrellas i Elx.
- Indemnització de 180.000 florins a la CA.
- La infanta Elionor (filla del Cerimoniós) és promesa a Joan de Trastàmara.
- Després de la guerra s'agreugen les dificultats de la Corona d'Aragó i s'aferma l'hegemonia de Castella a la Península.

La guerra contra Castella 1356-1375

Discurs de Pere el Cerimoniós en les Corts de Montsó (11-II-1363)

A Nostre Senyor Déu ha plagut que nós som vostre rey et vostre príncep. E, jassia nós no·n siam dignes, emperò açò féu ell per sa gràcia et per sa virtut. E sobre çò·ns féu dues gràcies, la una car lo senyor rey, nostre pare, no nasch primer, ans nasch primer l'infant en Jacme, qui renuncià al regne e·s mès en l'orde de Montesa et en aquell morí. Et en après, la primogenitura et lo regne pervench a nós. E, jassia Déus no·ns haja fets gran de persona, emperò la volentat et lo cor havem aytan gran et aytan bastant com negun cavaller qui sia al món de morir o viure per defendre la nostra corona e lo nostre regne, lo qual los nostres predecessors ab ajuda dels vostres e nós, seguint les lurs petjades, ab ajuda vostra hi havem treballat en conquerir et guanyar.

Ara dona'ns a gran desastre et gran desventura per ço que havem juntat a conquerir D anys perdam en XV dies, e scientment vos deïm XV dies et no més avant, car segons los ardots que huy havem haüts, los quals ja huy ans de menjar vos intimam, lo rey de Castella s'atança ab gran poder en aquestes partides et entemem que se'n vendrà a **Saragoça**. E que nosaltres tuyt siam ací et a Saragoça haja tan pocha defensió et tan poch recapte com sabets. Si·s pert, per consegüent no fem compte que·l calla aturar entró a la mar et entró a Barchinona. Et Barchinona no és tal ciutat que·s pogués tenir a loch setge, per ço com no és posada en loch que haja ne puga haver moltes viandes, ans se perdria a lonch seti per fretura de viandes. E açò no esdevé per colpa nostra ni aytampoch per colpa vostra, ço és, que no hajats cor et volentat de ben servir, car tostemps los vostres predecessors han ben servit als nostres et sí us havets vosaltres a nós.

Mas tot açò esdevé per aquesta desavenència de qüestions et debats que havets entre vosaltres, qui cascuns volets vostre ben propi, et guardats vostres privilegis et vostres libertats. E los clergues dien, et los cavallers dien, que no deven tant pagar com los nostres hòmens, et los nostres hòmens dien que si et sobre aquests debat havem estat del autumpne entró en la primavera, saul los cathalans, que·s són avenguts et a la veritat han·ho mils fer que no los altres, jassia que encara no·ns han atorgat lo dot.

E sobre aquest debat nós et vosaltres nos perdem. E si les nostres gents et aquells per qui vosaltres sots ací sabien que açò esdevengués per vosaltres, qui sots tractadors, creem que cridariem tots, de Taraçona entró a Salses, et de Salses entró a Guardamar: «Muyren tots en malguany aquells tractadors, muyren qui axí·ns volen fer a tuyt morir». **Però que si a morir havem, per cert que no morrem ací, ans volem que vosaltres tots, prelats et clergues et cavallers et hòmens de ciutats et de viles, nos seguiscats a Saragoça, si cavalcant o a peu o en camises hi sabiéts tots anar, e que allò o per tenir Corts o perquè·s vulla estigam per viure o per morir.**

Et d'açò vos requerim et acò deïm ab tot aquella major expressió de cor que podem, et ab gran dolor que havem de la perdición nostra et vostra.

d) Les bandositats durant els regnats de Joan I i Martí l'Humà

Entre els segles XIV i XV, els regnats de Joan I (1387-1396) i Martí l'Humà (1396-1410) es van caracteritzar al regne de València per les tensions horitzontals entre la noblesa i estaments ciutadans de les principals ciutats i viles.

La violència nobiliària va desembocar en una vertadera guerra de *bàndols*, que s'enfrontaven per controlar totes les esferes de poder en les quals s'encontraven (l'entorn de la Cort i casa reial, els governs municipals). En el cas valencià es crearen dues grans faccions: la que encapçalaven els Soler, substituïts pels **Vilaragut** en aquest moment, i els **Centelles**. → **BANDOSITATS**

- **Violència física**
- **Estratègies d'arraconament polític**
- **Estratègies per a perjudicar econòmicament**

Tot això es va donar de manera generalitzada arreu del regne de València, on les famílies i elits ciutadanes/vilatanes lluitaven pel control de la totalitat de les institucions reials i municipals més enllà dels límits de circumscripció urbana.

e) La nova dinastia: el Compromís de Casp

Les bandositats nobiliàries cobraren especial virulència durant **l'Interregne (1410-1412)**, el període de dos anys que separaren la mort sense successor directe de Martí l'Humà (1410). Sense ningú que ocupara el càrrec de rei i amb candidats contraposats, la violència entre els bàndols se va intensificar coincidint amb el suport a un candidat o a un altre. → **COMPROMÍS DE CASP**

Dels cinc candidats originals (Frederic de Luna, Alfons el Vell, Lluís d'Anjou, Ferran de Trastàmara i Jaume d'Urgell), l'elecció quedà entre dos; entre el lloctinent general de la Corona d'Aragó, **Jaume d'Urgell**, i el regent de Castella, **Ferran de Trastàmara**.

Per a dirimir la qüestió es van convocar Corts a cada regne: a València se'n convoquen dues; a Aragó, dues més; i a Catalunya, una.

Ambdós candidats desplegaren les seues estratègies diplomàtiques per a cerca el suport de les Corts que en cada regne s'havien convocat. Tanmateix, el mes de febrer de 1412 es signà la **Concòrdia d'Alcanyís**, per la qual s'arribà a un acord entre els regnes per a procedir a l'elecció del nou monarca: les Corts de cada regne escollirien tres representants (tres per Aragó, tres per València i tres per Catalunya) i els 9 representants reunits serien els qui havien de votar entre els candidats i escollir per la votació del nou monarca.

d) La nova dinastia: el Compromís de Casp

Conseqüències de la Concòrdia d'Alcanyís al regne de València: **la batalla del Codolar (27 de febrer)**. En aquell moment, el governador del regne (Guillem de Bellera) i els Vilaragut controlaven la ciutat de València, i poc abans havien expulsat els Centelles de la ciutat i d'altres grans municipis del regne. Els **Vilaragut** i el governador del regne donaven suport a la causa de **Jaume d'Urgell**, mentre que els **Centelles** s'aliaren amb **Ferran de Trastàmara**. En la batalla del Codolar prop de Sagunt, les tropes dels Centelles, ajudades de tropes de reforç enviades pel regent de Castella, van vèncer als Vilaragut.

Aquesta facció seria l'encarregada d'escollir els compromissaris que anirien a Casp per a votar el nou candidat. Els compromissaris foren:

Per **València**: Bonifaci Ferrer (F), Vicent Ferrer (F) i Pere Beltrán (abs.) (substituïa Ginés Rabassa).

Per **Aragó**: Domingo Ram (F), Francisco de Aranda (F) (enviat de Benet XIII) o Berenguer de Bardají (F).

Per **Catalunya**: Pere de Sarriga (J), Bernat de Gualbes (F) i Guillem de Vallseca (J).

Les reunions començaren el 22 d'abril, i el 28 de juny es va llegir la sentència arbitral. Ferran de Trastàmara, regent de Castella, era el nou rei de la Corona d'Aragó.

f) La dinastia Trastàmara: guerres peninsulars i expansió mediterrània

El nou rei de la Corona d'Aragó, Ferran I (1412-1416), tenia per davant la sempre complicada empresa, com a nou monarca, d'establir unes bases de poder per a la seua persona. Per a fer-ho, necessitaria:

1. Acabar amb la dissidència i els seus adversari polítics: el seu principal adversari polític era Jaume d'Urgell, qui després de la sentència arbitral reuniria tropes de senyors lleials i es rebel·laria contra el nou rei Ferran de Trastàmara el 1413. Al regne de València va obtenir el suport d'algunes viles reials com Castelló, però poc va poder fer contra el ja proclamat monarca. Aquesta revolta acabaria amb un setge a Balaguer, fortalesa i refugi de Jaume d'Urgell, qui viuria els seus vint anys de vida restants empresonat fins a morir el 1433 al castell de Xàtiva.

2. Procurar garantir-se el suport de les elits de la Corona d'Aragó. El monarca ja tenia el suport d'una part de les elits (Centelles), que havia de compensar pel seu suport, però també va donar concessions que beneficiaven les elits polítiques en general, a la cerca del suport de la totalitat d'aquestes.

3. Fomentar la legitimació dinàstica amb cerimònies i mantenint el sistema polític de la Corona. (Rei continuista, entrada a la ciutat imitant la primera entrada reial de Martí).

f) La dinastia Trastàmara: guerres peninsulars i expansió mediterrània

El punt més important de la seua política: el nou rei tractà de legitimar la seua dinastia amb concessions als estaments, d'una banda; i de l'altra, assegurant als seus fills matrimonis importants amb els quals segellar aliances. El seu primogènit i futur rei es casaria amb Maria, infanta de Castella; Joan de Trastàmara es casaria amb Blanca, reina titular de Navarra.

La mort del rei el 1416, només quatre anys després d'arribar al tron, li va impedir concloure la seua agenda política de legitimació, per la qual cosa seria el seu successor Alfons, conegut com el Magnànim, qui hauria de continuar aquesta agenda:

- Creació de la figura del mestre racional de València
- Creació d'un arxiu reial diferenciat per al regne de València
- Impuls definitiu de la Diputació del General (Generalitat)

Alfons el Magnànim consolidarà l'agenda política prèvia mesclant-la amb les concessions als estaments de cada regne amb una agenda política intervencionista en l'àmbit institucional.

El rei desenvoluparia mecanismes d'intervenció en el govern del regne, amb el nomenament del mestre racional i dels municipis amb la ceda o la Insaculació, com ja vam veure en el tema 3.3.

f) La dinastia Trastàmara: guerres peninsulars i expansió mediterrània

Alfons el Magnànim va regnar durant un període de temps molt llarg (1416-1458), però en el qual les empreses militars van marcar gran part del ritme de la seua agenda política.

Conflictes peninsulars, nova guerra amb Castella. El motiu principal d'aquest nou conflicte era la presència i ingerència continuada dels germans del Magnànim (Joan, Enric i Pere), que pretenien intervenir en la política castellana, com a hereus dels títols i patrimoni dels seus pares (grans senyors feudals i segona branca en la família reial castellana). Per la importància que tenien eren coneguts com els infants d'Aragó i pretenien disputar el control del jove monarca castellà, Juan II, al seu privat Álvaro de Luna.

El conflicte només consisteix en unes poques batalles, ja que abans de la batalla més important (en la qual s'anaven a conjuntar l'exèrcit de la Corona d'Aragó, liderat pel rei Alfons, el de Navarra, liderat per Joan, i el de la noblesa castellana contrària a Álvaro de Luna, liderat pels infants Enric i Pere; contra l'exèrcit castellà), la reina Maria (reina d'Alfons i germana del rei de Castella) i Pere de Foix hi intervenen i forcen la signatura d'un tractat de pau, el **tractat de Majano, 1430**.

f) La dinastia Trastàmara: guerres peninsulars i expansió mediterrània

“En l’any de .M.CCCC.XXVIII.º, tornà la gerra del senyor rey d’Aragó contra lo rey de Castella, e en lo dit any, dimecres a .V. De joliol entrà lo senyor rey don Alfonso en Castella, ab tres mília hòmens d’armes e ab .XVIII. Mília hòmens de peu e començà a córer Castella molt poderosament. E la senyora reyna dona Maria, muler del senyor rey e germana del rey de Castella, ella cavalcà ab molt gran treball e fonch a son germà, rey de Castella, e après tornà al senyor rey son marit, de què, migançant Déu e la virtut de la dit senyora, mitigà los coratges dels reys e levà tant de mal e dapnatge que era aparelat entre los dits reys e regnes” Dietari del Capellà d’Alfons el Magnànim (cap. 95).

La reina Maria se desplazó a Castilla “a jornadas, no de reina, mas de trotero”, pidió una tienda al Condestable, Álvaro de Luna e la hizo plantar en medio del campo donde se iba a desarrollar la batalla (Crònica de Joan II, any XXIII, cap. XIV)

f) La dinastia Trastàmara: guerres peninsulars i expansió mediterrània

El 1420 començaria una empresa mediterrània cap a les illes de **Sardenya** i **Sicília** (per a afermar el control de la Corona sobre aquestes).

En aquesta expedició entra en contacte amb **Joana II, reina de Nàpols**, per a ser “**adoptat**” per la reina i ser designat com a hereu. Ho aconsegueix el 1421. Tanmateix, el Magnànim va tornar a la Península el **1423**, no sense abans atacar Marsella. Després de la marxa del Magnànim, la reina és pressionada i concedeix **Lluís III d'Anjou el títol d'hereu**.

No obstant això, el 1432 torna a iniciar l'aventura marítima.

- En els primers anys morien la reina Joana II (1435) i Lluís III d'Anjou (1434), i heretaria el seu germà, Renat d'Anjou, la corona. El monarca passaria anys lluitant contra els angevins fins que en l'any **1442 aconsegueix el tron napolità** després d'assetjar la ciutat de Nàpols durant sis mesos i aconseguir fer fugir Renat. Alfons mai tornaria a la Península i traslladaria la seua cort permanent a Nàpols.

Alfons no tindria fills amb la reina Maria i els territoris de la Corona d'Aragó passarien al seu germà Joan. Nàpols, en canvi, passaria a **Ferran I de Nàpols**, fill del Magnànim amb Giralдина Carlino.

f) La dinastia Trastàmara: guerres peninsulars i expansió mediterrània

El regnat de Joan II no va ser tan pacífic ni beneficiós per als territoris peninsulars de la Corona d'Aragó com el del seu germà gran.

Es produiria una gran conflictivitat social a la Corona d'Aragó durant el seu regnat, en especial a Catalunya, on esclataria una guerra civil (1462-1472).

- La guerra esclatà per la mort del príncep de Viana i la disputa pel control de l'infant Ferran entre la Generalitat i la monarquia (*casus belli*), però que va canalitzar la lluita entre la Busca i la Biga (faccions que lluitaven pel control del govern a Catalunya). Les repercussions del conflicte van arribar al territori valencià, amb la reactivació dels antics bàndols nobiliaris i la formació d'una facció partidària del primogènit reial (el príncep de Viana), que va ser abatuda temps després de la mort d'aquest, el 1461.

Políticament, la ciutat no va obtenir cap benefici del conflicte (va concedir subsidis importants, però no es va convertir en una capital de la Corona). Aquesta lluita va deixar els nuclis urbans com València molt afeblits, especialment econòmicament, i això encara es donaria amb més intensitat amb Ferran el Catòlic per la jerarquització i competència progressives amb nuclis de més envergadura i importància.